

Hon är

Jamila tar blodtrycket på en kvinnlig patient på Archikliniken i provinsen Kunduz i norra Afghanistan.

19 år och barnmorska

TEXT & BILD: BÖRJE ALMQVIST

19-åriga Jamilas liv förändrades radikalt efter det att hon hörde talas om SAKs barnmorskekurs i Kunduz i norra Afghanistan. Hon återvände som 16-åring till Archi i norra Kunduz-provinsen, ett litet samhälle långt ut på landsbygden. Innan dess hade hon levt storstadsliv i mångmiljonstaden Meshad i Iran och sett ett liv som hon även ville ta del av. Den moderna världen där kvinnor också har möjlighet till ett yrkesliv.

När föräldrarna för tre år sedan beslutade att återvända till Afghanistan såg hennes framtidsdrömmar först ut att vara helt förpassade till att stanna vid att vara just drömmar. Hennes framtid skulle bli landsbygdskvinnans på en konservativ landsbygd, men...

– Det traditionella kvinnolivet passade mig inte. Jag drömde om att bli läkare, berättar Jamila.

Landsbygdslivet innebär för de flesta afghanska kvinnor att sköta hushållet, hjälpa till med jordbruket och föda många barn. Det sistnämnda är förknippat med stora risker i ett land som Afghanistan. Enligt Unicef dör 1 900 kvinnor per 100 000 födselar. Två i timmen.

MEN JAMILA hade annat i kikaren. Hon skulle komma att börja arbeta

som barnmorska och på så sätt rädda andra kvinnor från att dö när de ger liv, en tragisk paradox.

– Så fort jag hörde talas om SAKs barnmorskekurs i Kunduz så anmälde jag mig, säger hon och lyser upp.

Det som hänt Jamila är ovanligt. Inte att hon drömmer om ett annat liv än det traditionella. Det brukar de flesta afghanska skolflickor jag pratat med också göra. De vill också bli läkare. Lärare. Numera även ingen-

jörer och fotojournalister, men det är inte många som får en dröm att gå i uppfyllelse.

NÄR HON SITTER i mottagningsrummet på barn- och mödravårdsavdelningen utstrålar hon auktoritet och naturlig självsäkerhet, trots att hon bara är 19 år. När jag intervjuar Jamila påminner hon mig om en annan 19-årig afghanska, Massouda, som under en tid var min närmaste medarbetare på SAKs kontor i Peshawar i Pakistan. Hon hade också den där naturliga självsäkerheten som inger hopp inför framtiden.

På Archikliniken har Jamila räddat många andra kvinnors liv men det är långt ifrån alla kvinnor i Archi som kommer till kliniken för att föda sina barn.

– De flesta som kommer hit gör det i sista stund. De har högt blodtryck och har förlorat mycket blod. Om de inte kommit hit så skulle många av dem ha dött.

FÖRUTOM DE tre barnmorskorna på BB-avdelningen på Archikliniken finns det inga andra professionella barnmorskor i området.

– De enda som en gravid kvinna kan vända sig till i byn är äldre kvinnor som ger dem mediciner som de framställt själva, säger hon.

Jamila har varit med om cirka 60 förlossningar under sina tio månader som barnmorska.

– Vi tar emot ungefär 300 kvinnor för mödravårdskontroller varje månad. Då talar vi om för dem att de bör föda barnet här. De flesta säger antingen att familjerna inte tillåter det för att de anser att det är en skam för familjen eller så har man inga transportmöjligheter. Vägarna i distriktet är mycket dåliga.

– Patienter som kommer till kliniken berättar om andra kvinnor som dött i samband med att de fött i hemmet. Folk har inga bilar och kvinnorna bärs antingen av sina anhöriga eller så rider de hit på åsna. Det finns inte heller något mobilnät i byarna så de kan inte ringa på hjälp, berättar hon.

PATIENTERNA FÅR OCKSÅ lära sig om familjeplanering när de kommer till Jamila. De får veta att de ska gå en viss tid mellan graviditeterna så att de hinner återhämta sig. Det bästa som har hänt Jamila under hennes tid på kliniken var paradoxalt nog när en kvinna födde sitt nionde barn.

– Efter åtta döttrar födde hon till slut en son. Kvinnans man är gammal, berättar Jamila.

Så nu kommer ett av barnen att bli kvar på gården och kan hjälpa föräldrarna när maken inte längre orkar arbeta som förut. De åtta döttrarna ska giftas bort och flyttar till andra familjer när de gifter sig. Sonen däremot blir kvar på gården.

Det värsta som har hänt skedde när hon gick på barnmorskekursen på sjukhuset i Kunduz. Det är det enda dödsfallet bland dem som kommit till Archikliniken för att föda.

– Då kom det en kvinna till sjukhuset vars liv inte gick att rädda. Hon hade stannat i hemmet en vecka efter födseln, men blev bara sjukare och sjukare. När hon kom till kliniken insåg personalen att hennes liv inte stod att rädda och skickade henne vidare till sjukhuset, men det var för sent.

För att det ska gå bra efter barnafödandet kommer de nyblivna mödrarna, som fött sina barn på Archikliniken, på efterkontroller. Dessa sker sex dagar, sex veckor och sex månader efter födseln.

– Förut var jag en student. Nu kan jag hjälpa fattiga människor och har kunnat rädda liv. Jag är väldigt glad över att jag fick möjlighet att bli barnmorska, avslutar Jamila och ler stolt. ■

” De flesta som kommer hit gör det i sista stund. Om de inte kommit hit så skulle många av dem ha dött.